

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
In the Name of Allah, the Compassionate the Merciful

نورالامین

**بررسی تمایز
جرایم سیاسی و امنیتی از سایر جرایم
و بررسی نارسایی‌های آن**

سید روح الله عقیق

سخن ناشر

معارف اسلامی ناب، نیاز بشر تشنه معنویت امروز است. در این دوران که بسیاری آن را عصر پایان جهان می‌دانند، گرایش به دین و معنویت، سرعتی شگفت یافته است. در این میان، اسلام بیشترین سهم را از این گرایش به دین دارد، و چرا چنین نباشد؟ اسلام، دین انسانی زیستن، عدالت‌پروری و عشق به همنوع است و بشر این عصر، این گوهر گمشده را در اسلام ناب یافته است.

ازسوی دیگر، گسترش پُرشتاب رسانه‌ها و ابزارهای انتشار اطلاعات، بی‌وقفه موجب پدید آمدن پرسش‌ها و شبهات جدیدی می‌شود که تا اندکی پیش از این، هیچ‌یک از آنها قابل تصور نبود. این انفجار اطلاعات، به‌ویژه در دنیای مجازی، اغلب فرصت ژرف‌اندیشی را از انسان سلب می‌کند و همین موجب شناخت نادرست یا ناقص از بسیاری امور، به‌ویژه مفاهیم و معارف دینی می‌گردد.

بنابراین، تبلیغ و نشر مؤثر معارف اسلامی ناب، رسالت خطیری است که بر عهده همه متولیان این امر می‌باشد. بدون تلاش خالصانه و آگاهانه برای رسیدن به این هدف، پتانسیل عظیمی که در گرایش بشر به معنویت در این عصر پدید آمده، به هدر خواهد رفت.

نشر «نورالامین» به سهم خود می‌کوشد تا بخش اندکی از رسالت عظیم نشر معارف اسلامی ناب را به بهترین شکل ممکن انجام دهد و در این راستا از پیشنهادها و انتقادهای همه فرهیختگان این عرصه، برای غنا بخشیدن به آثار خود استقبال می‌کند.

انتشارات نورالامین

فهرست مطالب

۹	دیباچه
۱۱	مقدمه
۱۷	بخش اول: مباحث مفهومی و چهارچوب تحلیلی
۱۷	فصل اول: مباحث مفهومی
۱۷	گفتار اول: واژه‌شناسی امنیت
۲۲	گفتار دوم: جرایم علیه امنیت
۲۳	گفتار سوم: جرایم انفرادی و جمعی
۲۷	گفتار چهارم: جرایم علیه امنیت داخلی و خارجی
۲۹	فصل دوم: صورت‌بندی جرایم علیه امنیت
۲۹	گفتار اول: جرایم خشن (با اعمال خشونت)
۲۹	۱. محاربه و بغی (اقدامات مسلحانه)
۳۲	۲. افساد فی الارض (اقدامات زیان‌بار)
۳۴	۳. اخلال، تخریب و خرابکاری
۳۶	گفتار دوم: جرایم غیر خشن (بدون اعمال خشونت)
۳۷	۱. جرایم نرم
۴۰	۲. جاسوسی و خیانت به کشور

- بخش دوم: تمایز جرایم امنیتی در اصول کیفری _____ ۴۵
- فصل اول: تحولات سیاست‌های جنایی _____ ۴۵
- فصل دوم: بررسی تعارض حقوق _____ ۵۱
- فصل سوم: اصول کیفری متمایز در جرایم امنیتی _____ ۵۸
- گفتار اول: توسعه جرم‌انگاری در عنصر مادی _____ ۶۰
- گفتار دوم: عدم ارفاق و جایگزین کردن مجازات‌ها _____ ۶۵
- گفتار سوم: فراسرزمینی بودن (صلاحیت واقعی) _____ ۶۸
- گفتار چهارم: عدول از ضابطه نوعی به ضابطه شخصی _____ ۷۴
- گفتار پنجم: دادرسی افتراقی _____ ۷۵
۱. معاضدت وکیل در مرحله تحقیقات _____ ۷۷
۲. حق اطلاع از محتویات پرونده _____ ۷۸
۳. دادرسی فوری _____ ۸۱
۴. دادرسی غیرعلنی _____ ۸۳
۵. محکمه اختصاصی _____ ۸۵
- بخش سوم: بررسی تمایزات جرایم سیاسی از جرایم عمومی و امنیتی _____ ۸۹
- فصل اول: بررسی جرم سیاسی _____ ۸۹
- گفتار اول: تعریف جرم سیاسی _____ ۹۱
- گفتار دوم: سابقه جرم‌انگاری جرم سیاسی در سایر جوامع _____ ۹۶
- فصل دوم: تمایزات جرم سیاسی در عناصر سه‌گانه _____ ۱۰۰
- گفتار اول: عنصر معنوی _____ ۱۰۱
۱. اهداف و اغراض سیاسی _____ ۱۰۳
۲. عدم طمع‌ورزی و منافع فردی _____ ۱۰۳
۳. نیت شرافتمندانه _____ ۱۰۴
۴. نگرش مصلحانه (غیر براندازانه) _____ ۱۰۶
- گفتار دوم: عنصر مادی _____ ۱۰۷
۱. عدم ارتکاب جرایم خشن _____ ۱۰۸

۲. عدم خیانت به ملت و کشور _____ ۱۱۳
۳. فقدان سوءاستفاده مالی _____ ۱۱۶
۴. عدم ارتکاب جرایم رذیلانه _____ ۱۱۷
- گفتار سوم: عنصر قانونی (عدم تعارض آن با جرایم منصوص دینی) _____ ۱۱۷
- بخش چهارم: نارسایی های قوانین کیفری ایران در حوزه جرایم علیه امنیت _____ ۱۲۵
- فصل اول: نادیده انگاری بایسته های تقنینی _____ ۱۲۵
- فصل دوم: نارسایی ها و ابهامات موجود در قوانین _____ ۱۲۸
- گفتار اول: پراکندگی تقنینی _____ ۱۲۹
- گفتار دوم: تعارض یا تناقض قوانین _____ ۱۳۱
- گفتار سوم: ابهام و کلی گویی عناوین مجرمانه _____ ۱۳۶
- گفتار چهارم: جزئی نگری (عدم جامعیت) _____ ۱۳۸
- فصل سوم: اثربخشی معکوس قوانین و تشدید هنجارشکنی _____ ۱۴۲
- گفتار اول: برجسب زنی نامتقارن _____ ۱۴۳
- گفتار دوم: تقلیل عناوین مجرمانه _____ ۱۴۹
- گفتار سوم: تأکید ویژه بر جرایم سخت به جای توجه بر ضابطه نوعی _____ ۱۵۱
- گفتار چهارم: عدم رعایت سیاست گذاری هوشمندانه و پلکانی _____ ۱۵۵
- منابع و مأخذ _____ ۱۵۹
- منابع فارسی _____ ۱۵۹
- منابع غیرفارسی _____ ۱۷۳

دیباچه

این مطالعه ماحصل پژوهش‌های نگارنده با نگاه سیاست جنایی به پدیده جرایم علیه امنیت است، نگارنده در این تألیف تلاش داشته است که ضمن ترسیم تمایزاتی که میان جرایم علیه امنیت و جرایم سیاسی با سایر جرایم وجود دارد، به تبیین و تمیز بهتر جرایم سیاسی و امنیتی در نظام کیفری جمهوری اسلامی ایران پردازد و با نگرش سیاست جنایی، انتقادات مطرح شده به قوانین کیفری ایران در حوزه جرایم علیه امنیت و جرایم سیاسی را در حوزه‌های شکلی و ماهوی ترسیم نماید تا از این رهگذر در تدوین لایحه جدید قانون تعزیرات که در حال تدوین در قوه قضائیه است، چراغ راهی برای قانون‌گذاران و قانون‌نویسان بوده و مشکلات مطرح شده در قوانین جدید اصلاح گردد. بخشی از این کتاب به صورت مقاله علمی و پژوهشی در فصلنامه دانش حقوق عمومی متعلق به شورای نگهبان با عنوان «نادیده‌انگاری بایسته‌های تقنینی در قوانین کیفری ایران در حوزه جرایم علیه امنیت» منتشر شده است.